

Cesta od rybníka, III.

„Skutečně chceš být zdravý?“ „Pane, nemám nikoho, kdo by mě snesl do rybníka, když se voda rozvíří. Než tam dojdu já, jiný už tam sestoupí přede mnou.“ „Vstaň, vezmi své lehátko a jdi pryč.“ (Jan 5, 6.7.8.14)

Jeden člověk se celý svůj život chce ponořit do magických vod rybníka (Jan 5, 1–18). Je nemocný. Je zoufalý. Před očima vidí zástupy podobně postižených. Ti všichni *chodí do rybníka*. A tak se sám utvrdil ve svém vnitřním imperativu: musím *jít do rybníka*. Copak je smyslem jeho života rybník? „Chceš být vůbec zdravý?“, ptá ho se Ježíš. Nechce. Chce se ponořit do rybníka. Ježíšův pokyn, aby odešel pryč, ho vlastně zklamal. Na svoji bezmocnost a nesamostatnost si zvykl. Nechce být vděčný. „Podívej se, vždyť jsi zdrav!“ (v. 14). Někdy se lidé prostě nechtějí uzdravit a dál sní o svém rybníku.

1. PŘÍPRAVA A KLÍČOVÉ POJMY

„Nedivte se, neboť přichází hodina, kdy všichni v hrobech uslyší hlas Syna člověka a vyjdou.“ (Jan 5, 28).

O čem v těchto dnech rozmlouváte? Co prožíváte?

S čím přicházíte k dnešní bohoslužbě?

Jaké učení a postoje k vám promlouvají s *autoritou* (fenomén konspirací)?

Vnímáte *proroky* dnešní doby? Proč jim nasloucháte?

Jak jdou spolu ruku v ruce *svoboda* a *autorita* (srov. autoritářský režim)?

Pojem **autorita** (lat. *auctoritas*; čes. *vliv, moc, důraz, úsilí*) souvisí s latinským *auctor* (čes. *podporovatel, původce konání, rádce*; srov. autor) a *augeo* (čes. *podporovat v růstu, zvelebovat, povznášet*). Člověk jednající s *autoritou* tedy rozhojňuje a dává růst. Netvoří „z ničeho“, ale rozvíjí to, co již existuje. Křesťané běžně tradují, že prvotní *autor* je Bůh, Ježíš učí s *autoritou* (tj. s *mocí*; řec. *eksusia*, Mk 1, 22.27), přirozenou *autoritu* mají rodiče u svých dětí, zvláštní darovanou *autoritu* mají proroci, moudrost Písma je *autoritou*. Autorita je přirozenou součástí zejména politického i společenského života (srov. KKC, čl. 1897–1904). Evangelní bubák **satan** (hebr. *satan*; čes. *žalobce, pomlouvač* → řec. *diabolos*; čes. *dábel*) evokuje obraz soudu, kde před Hospodinem stojí ve své nahotě člověk. Satan/dábel proti němu vznáší žalobu a na jeho obranu vystupuje obhájce (řec. *paraklétos*; lat. *advocatus*; Duch Svatý = Jan 14, 16; Ježíš = 1 Jan 2, 1; srov. Job 1, 6–12). Satan je nepřátelský vůči Božím plánům (Mk 8, 33). *Démon* (řec. *daimon*; čes. *bůžek*) je duchová bytost ovlivňující (negativně) život člověka (srov. různorodí *džínové* v arabských příbězích).

V krátké diskuzi si předsedající v hlavě shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby a připraví si vstupní modlitbu podle následujícíhoustru:

Kdo? „Bože, náš Otče...”

Proč? „svému Synu jsi dal moc nad těmi, kteří opovrhují lidským životem;“
dáváš nám *odpočinek*, abychom nezůstávali otroky své práce;“

Co? „daruj nám sílu Božího Ducha, ať nepodléháme beznaději a chaotickým myšlenkám;
pomoz nám objevit svobodný čas pro rodinu, přátele, umění a tvořivý duchovní život;“

Jak? „Skrze Krista, našeho Pána.“

2. LÍTOST NAD HŘÍCHY A MODLITBA

Předsedající začne bohoslužbu znamením kříže:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.

Mladý rabbi vstoupil do synagogy v Kafarnau a začal učit. Nikdo ho neznal, ale jeho slova byla působivá. Moudrost Písma se v jeho ústech stala cestou smysluplného života. Je pro nás evangelium inspirací? Jsme ochotni opakovaně měnit své návyky a zásady v jeho světle?

Následuje chvíle ticha.

V rámci úkonu kajicnosti je možné si obvyklým způsobem umýt ruce a pronášet u toho slova žalmu 51, 4 „Smyj ze mě, Bože, mou nepravost a očišť mě od hříchu.“

V: Jsi *Svatý Boží, Pane.*^{Mk 1, 24}

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Tvé učení nás vede k plnohodnotnému životu, Kriste:

smiluj se nad námi.

O: Kriste, smiluj se nad námi.

V: Nabízíš nám smíření, odpočinek a pokoj, Pane.^{Mk 2, 5; 1, 26; 9, 50}

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Smiluj se nad námi, všemohoucí Bože,

odpusť nám hříchy a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

Sláva na výsostech Bohu
a na zemi pokoj lidem dobré vůle.
Chválíme tě. Velebíme tě. Klaníme se ti.
Oslavujeme tě. Vzdáváme ti díky pro tvou velikou slávu.
Pane a Bože, nebeský Králi, Bože, Otče všemohoucí.

Pane, jednorozený Synu, Ježíši Kriste.
Pane a Bože, Beránku Boží, Synu Otce.
Ty, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi;
ty, který snímáš hříchy světa, přijmi naše prosby.
Ty, který sedíš po pravici Otce, smiluj se nad námi.

Neboť ty jediný jsi Svatý, ty jediný jsi Pán,
ty jediný jsi Svrchovaný, Ježíši Kriste,
se svatým Duchem ve slávě Boha Otce. Amen.

Zde následuje **modlitba**, která shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby.

3. NASLOUCHÁNÍ PÍSMU

„Amen, amen, pravím vám: Přichází hodina – ano, už je tady – kdy mrtví uslyší hlas Božího Syna a ti, kdo uslyší, budou žít.“ (Jan 5, 25)

Pod nadvládou Asyřanů se víra Izraele otřásá v základech. Nebylo to ostatně poprvé. Dávny svatopisec bere na sebe nelehký úkol a snaží se identitu Vyvoleného národa znovu uchopit, osvěžit a upevnit. S určitou mírou nostalgie a romantismu píše o třech pilířích společnosti: *králové* (Dt 17, 14–20), *kněží* (Dt 18, 1–8) a *proroci* (v. 15–22). *Kněží* mají učit *krále* správnému smyslu Zákona, *proroci* naslouchat Božímu slovu a vypovídat o Hospodinově svrchovanosti. A tak svatopisec vkládá své myšlenky Mojžíšovi do úst a nechává ho čerpat ze zkušenosti Izraelitů z daleké budoucnosti.

Úryvek z páté knihy Mojžíšovy.

5, 1–5; 18, 15–20 (BOG2+jäg)

Svolání lidu: 5, 1–5

M Mojžíš svolal celý Izrael a řekl jim:

„Slyš, Izraeli, nařízení a ustanovení, která vám dnes vyhlašuji. Učte se jim, zachovávejte a plňte je.

Hospodin, náš Bůh, uzavřel s námi na Chorebu smlouvu. Hospodin neuzavřel smlouvu s našimi otci, ale s námi, kteří tu dnes živí stojíme. Tváří v tvář s vámi Hospodin na té hoře mluvil z ohně. Já jsem tehdy stál mezi Hospodinem a vámi, abych vám oznámil Hospodinova slova, neboť jste byli zděšeni ohněm a nevystoupili jste na horu.

Úkoly pověřených osob. Úřady a služby: 16, 18 ≈ 18, 22

M Hospodin, tvůj Bůh, ti vzbudí z tvého středu, z tvých bratrů, proroka, jako jsem já. Budete ho poslouchat, podle toho, co jsi žádal od Hospodina, svého Boha, na Chorebu v den shromáždění, když jsi říkal:

L »Nemohu už dále naslouchat hlasu Hospodina, svého Boha, nemohu se už dívat na tento veliký oheň, nemám-li zemřít.«

M Hospodin mi řekl:

H »Správně jednají, když takto mluví. Ustanovím jim uprostřed jejich bratrů proroka, jako jsi ty. Vložím svá slova do jeho úst a bude k nim mluvit vše, co mu přikážu. Kdo by neposlouchal má slova, která on bude mluvit v mém jménu, toho poženu k odpovědnosti. Zemřít však musí takový prorok, který by se opovážil v mém jménu říkat něco, co jsem mu říkat nepřikázal, nebo který by mluvil ve jménu jiných bohů.«

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Z Nazareta odešel tesař a do Kafarnaá vstoupil hlasatel Božího království. Z horské dědiny přišel do rybářského městečka. Seznámil se s pár lidmi a při první příležitosti šel do místní synagogy/školy. Jeho nástup byl vpravdě efektní... Démoni se kroutí, lidé žasnou a Kafarnaem se šíří zprávy: uzdravuje nemocné na potkání! Skutečně přišel někdo, kdo vyřeší palčivou otázku zdravotního stavu místního obyvatelstva?

(E – Evangelista; J – Ježíš; D – Démon; L – Lid)

Úryvek z evangelia podle Marka.

1, 21–28 (BOG+jäg)

V synagoze v Kafarnau: 1, 21–28

E Přišli do Kafarnaá. Ježíš hned o šabat u vstoupil do synagogy a učil. Žasli nad jeho učením, protože je učil jako ten, kdo má moc, a ne jako učitelé Zákona. V jejich synagoze byl právě člověk posedlý nečistým duchem. Začal křičet:

D „Co je ti po nás, Ježíši Nazaretský! Přišel jsi nás zahubit? Vím, kdo jsi: Svatý Boží!“

E Ale Ježíš mu přísně rozkázal:

J „Mlč a vyjdi z něho!“

E Nečistý duch posedlým zalomcoval a s velkým křikem z něho vyšel. Všichni užasli a ptali se jeden druhého:

L „Co je to? Nové učení – a s takovou mocí! I nečistým duchům poroučí, a poslouchají ho!“

E A pověst o něm se hned roznesla všude po celém galilejském kraji.

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Mohl to být obyčejná šabat, „tak jako vždycky“. Šimon s Ondřejem přivedli do synagogy svého hosta. Nazaretského tesaře... že prý se setkal se u Jordánu s tím prorokem Janem... snad se stal i jeho učedníkem... Bylo by to symbolické. Tam u Jordánu, na druhém břehu, si kdysi Mojžíš zavolal k sobě izraelský lid. Umíral a měl na srdci ještě jednu věc: svůj duchovní testament. Vzpomenul si na tu hrůzu a děs, kterou osvobození otroci prožívali, když viděli hromy a blesky na Chorebu. Podlamovala se jim kolena a byli vděční za Mojžíše, jak se přemáhal a na vrcholku té hory je diplomaticky zastupoval. Hospodinův hlas se díky Mojžíšovi zdál mnohem přívětivější. A nyní, když tento „Hebrej z královského paláce“ umírá, by se všechno mělo vrátit do starých kolejí strachu a skřípění zubů? Mojžíš na

smrtné posteli chce synům a dcerám Izraele dát naději: „Hospodin daruje Izraeli nového proroka, který ztlumočí nevyslovitelná Boží slova.“ Po nějakém čase, když Mojžíš zemřel, skutečně vystoupil z rodiny Izraele prorok a vůdce Jozue (čes. *Bůh zachraňuje*) a vstoupil do Zaslíbené země (Joz 1, 1–9). Jaká to krásná shoda okolností: do Kafarnaa přišel od Jordánu jeho mladší jmenovec. Bude mít i tento Ježíš prorockého ducha s jedinečnou mocí a autoritou?

Šimon uvedl Ježíše do (náboženského) srdce místní komunity. Tak jako každý týden otevřeli svitek Tóry, naslouchali jeho slovům a diskutovali o nich. Ten mladý rabbi dokázal starým a oposlouchaným slovům vdechnout nový život. Tolikrát lidé slyšeli příběhy o Abrahámovi, Izraelovi a jeho synech, o Mojžíšovi a cestě za svobodu. Tentokrát však měli pocit, že ty příběhy hovoří o nich samotných. Zaznívala v nich ohromná novost a lidé žasli. Žasli nad tím, jak desítky let pravidelně naslouchali biblickým textům, ale teprve nyní si uvědomili, že mít naději, prožívat radost a svobodně jednat mohou i ve svém Kafarnau.

Byla to idylická chvíle v místní synagoze, než tam nějaký blázen začal v rohu místnosti vykřikovat. „Dej nám pokoj!“ (Mk 1, 24). „Táhni zpátky do Nazareta!“ Bláznů nemá nikdo rád. Vyrušují spořádané věřící během svátečního dne. Jenže... Nemají také blázni od Hospodina právo zažít pravý šabat (čes. *odpočínutí*)? I Stvořitel si našem čas, aby posvětil šabat (Ex 20, 11). Nedaroval stejné právo i všem synům a dcerám Izraele? „Pamatuj, že jsi byl otrokem v zemi egyptské a Hospodin, tvůj Bůh, tě odtamtud vyvedl silnou rukou a napřaženou paží. Proto ti Hospodin, tvůj Bůh, přikázal sřežit šabat“ (Dt 5, 15). Neplatí to pro toho nejposlednějšího chudáka v rybářském městečku? Toho, který je dlouhá léta zotročený jakýmsi démonem? Neměl by také on zakusit tu svěžest a úlevu *dne odpočínutí*? Ježíše to dopálilo. Křičel, hrozil, nařizoval, rozkazoval! V Markově vyprávění Ježíš netroulí nesměle poznámky: „Mělo by se udělat... Bylo by dobré... Počkáme...“ Je otřesený tou do nebe volající nespravedlností páchanou na jednom nepatrném synu Izraele.

A lidé žasnou. „Jak živý a osvobozující výklad Tóry!“ (Mk 1, 27). Stojí před nimi noname člověk a v jeho ústech se biblická slova o osvobození stávají realitou života místní synagogy. Zatím jsou fascinováni *autoritou* jeho učení, živostí Tóry a proroků. Ještě nějaký čas bude trvat, než je napadne otázka: „A kdo to k nám promlouvá?“ (Mk 6, 1–5). Zato démoni mají v Ježíšovi hned jasno (Mk 1, 24; 3, 11; 5, 7). A tak musejí mlčet. Marek vypráví své evangelium k pochopení křesťanské víry a bylo by trapné, kdyby se největšími učiteli mladých křesťanů stali zlí duchové.

Skutečně může evangelium hovořit o životech lidí s takovou osvobozující *autoritou*? Papež Benedikt XVI. později v jednom z klíčových textů o křesťanské naději prohlásí: „Nyní můžeme říci: křesťanství nebylo jen *dobrou zvěstí* – sdělením do té doby neznámých obsahů. Dnešním jazykem řečeno, křesťanské poselství nebylo *informativní*, nýbrž *performativní*. To znamená, že evangelium není jen pouhým sdělením čehosi, co je možné se dozvědět, ale jde o sdělení, které účinně působí, vytváří skutečnosti a mění život. Temná vrata času, budoucnosti, byla otevřena dokořán. Kdo má naději, žije jinak; byl mu totiž darován nový život“ (Spe salvi /2007/, čl. 2).

4. ODPOVĚĎ PÍSMU

„Amen, amen, pravím vám: Kdo slyší mé slovo a věří tomu, který mě poslal, má věčný život a nepodléhá soudu, ale přešel už ze smrti do života.“ (Jan 5, 24)

Dříve než jsme vyznali hloubku křesťanské víry a byli ponořeni do křestní koupele, zazněla trojí otázka po zřeknutí se satana. „Zříkáte se ducha zla? I všeho, co působí? I všeho, čím se pyšní?“ Teprve člověk nespoutaný a svobodný dokáže pravdivě vyznat a pojmenovat svůj životní postoj před Boží Přítomností.

Vyznejme víru, ve které jsme pokřtěni:

Apoštolské vyznání víry

Věřím v Boha, Otce všemohoucího,
Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho;
jenž se počal z Ducha Svatého,
narodil se z Marie Panny,
trpěl pod Ponciem Pilátem,
ukřižován umřel i pohřben jest;
sestoupil do pekel,
třetího dne vstal z mrtvých;
vstoupil na nebesa,
sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího;
odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Věřím v Ducha Svatého,
svatou církev obecnou,
společenství svatých,
odpuštění hříchů,
vzkříšení těla a život věčný.

Amen.

Modlitba věřících

Apoštol Pavel nás vybízí, abychom se ve shromáždění věřících obraceli k Bohu prosbami, přímlovami i díky.

Určitě ho máme i za co chválit. (srov. 1 Tim 2, 1–2; Zj 7, 12)

Doporučuji v návaznosti na slyšené Boží slovo ve společném rozhovoru zformulovat 2× chvály, 2× díky, 2× prosby a 2× přímlovy. Až se budou jednotlivá zvolání pronášet, jako odpověď lidu lze použít „**Přijď, Pane Ježíši!**“

Snad je moudré vzpomenout i na nemocné a na lidi v karanténě, na ty, kdo jsou v první linii boje s epidemií, na zdravotníky, policisty, vojáky, hasiče a na všechny, kteří svou službou a nezištnou pomocí nesou riziko nákazy. Pamětlivi můžeme být i na děti, studenty, jejich sebedisciplínu k učení v této době, pedagogy, akademiky a inspiraci k vlastnímu rozvoji.

5. MODLITBA PÁNĚ

„Amen, amen, pravím vám: Syn nemůže sám ze sebe konat nic, nýbrž jen to, co vidí, že koná Otec; co totiž koná on, koná stejně i Syn.“ (Jan 5, 19)

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno tvé.
Přijď království tvé.
Bud' vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.
A odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuved' nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
(Neboť tvé je království i moc i sláva navěky.)
Amen.

6. DOBROŘEČENÍ

Povzbuzení apoštola Pavla: (srov. 2 Sol 3, 1–5; SNC)

„Modlete se, aby se Boží poselství rychle šířilo a všude slavilo jako u vás. Věrný Pán, ať vás posilní a ochrání od Zlého. Vaše srdce, ať je naplněno Boží láskou a Kristovou trpělivostí.“

Účastníci se žehnají znamením kříže:

V: Dej nám, Bože, své požehnání,
chraň nás všeho zlého a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

V: Dobrořečme Pánu.

O: Bohu díky.

V ideálním světě by nyní následovalo slavnostní pohoštění.

„Rabbi, najez se!“ „Já mám k jídlu pokrm, který vy neznáte.“ „Přinesl mu někdo něco jíst?“ (Jan 4, 31.32.33)